

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoV/4/2019
Identifikačné číslo spisu:	9517100089
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Libor Duľa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:9517100089.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Libora Duľu a sudcov JUDr. Štefana Micháliku, JUDr. Petra Paludu, JUDr. Petra Szaba a JUDr. Františka Moznera, na neverejnom zasadnutí konanom 29. júla 2019 v Bratislave o dovolaní obvinených V. R. a I. M. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. júna 2018, sp. zn. 3 To 4/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinených V. R. a I. M. sa odmieta.

Odôvodnenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej už len „najvyšší súd“) dovolaním napadnutým rozhodnutím podľa § 319 Trestného poriadku (ďalej len „Tr. por.“) zamietol o. i. odvolania obvinených V. R. a I. M. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „ŠTS“) z 20. decembra 2017, sp. zn. BB-4T/13/2017.

Naostatok označeným rozsudkom prvostupňového súdu bola pritom obvinená V. R. uznaná za vinnú z účasti formou návodu k obzvlášť závažnému zločinu úkladnej vraždy podľa § 21 ods. 1 písm. b) k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d), písm. f) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona (ďalej len „Tr. zák.“) a obvinená I. M. z účasti formou organizátorstva k obzvlášť závažnému zločinu úkladnej vraždy podľa § 21 ods. 1 písm. a) k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d), písm. f) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

po tom, čo s vopred uváženou pohnútkou v úmysle usmrtiť a zachovať si tým prisun peňažných prostriedkov a získať aj ďalší majetkový prospech pre seba a pre blízke osoby, I. M. zosnovala usmrtenie poškodeného N. R., nar. XX. Z. XXXX, s týmto úmyslom následne oboznámila svoju matku V. R., ktorá v úmysle tento plán zrealizovať ho sprostredkovala N. R., ktorý ho odsúhlasil a v presne nestotožnenom čase osobne vyplatil N. G. za realizáciu uvedenej vraždy v hotovosti 7.000 eur, následne N. G. a I. M. usmrtenie poškodeného vykonali tak, že v presne nezistenom čase v období od večerných hodín dňa 05. apríla 2014 najneskôr do ranných hodín dňa 06. apríla 2014 po tom, čo v suteréne rodinného domu na Y. T. č. XXXX/XX vo F. vypli poistky, aby vylákali poškodeného N. R. von z bytu, následne N. G. vošiel proti vôli poškodeného do jeho bytu na prvom poschodí a nestotožnenou

krátkou guľovou zbraňou kal. 7,65 mm trikrát do neho vystrelil a spôsobil mu jedno strelné poranenie hlavy v oblasti ľavého oka a dve strelné poranenia brucha vľavo s následkom úrazového šokového stavu so stratou krvi mimo cieвне riečisko so zakrvácaním dutiny brušnej s ťažkým pomliaždením najmä spodiny ľavého spánkového laloka a nevyhnutným ťažkým otrasom mozgu po strelných poraneniach hlavy, hrotu srdca a osrdcovníkového vaku, ľavých pľúc a ľavej kľúčnej kosti a mezenteria v dutine brušnej, ako následok viacpočetných zastrelov dutiny lebečnej, hrudnej a brušnej, pričom týmito zraneniami poškodený na mieste podľahol a jeho telo bolo nájdené dňa 07. apríla 2014 v čase asi o 9.00 hod.

Obvinená V. R. bola za to odsúdená podľa § 144 ods. 2 s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h) a s použitím § 38 ods. 2, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Tr. zák. k súhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 25 rokov so zaradením podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2, ods. 6 Tr. zák. bol obvinenej uložený i trest zákazu činnosti vykonávať podnikateľskú činnosť na 6 rokov a podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. ochranný dohľad na dobu 3 rokov.

Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. ŠTS zrušil z právoplatného trestného rozkazu Okresného súdu Zvolen, č. k. 4T/9/2017-395, doručeného obvinenej dňa 12. apríla 2017, výrok o treste odňatia slobody vo výmere 3 rokov s uložením probačného dohľadu s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 roky a s povinnosťou v skúšobnej dobe nahradiť dlh štátnemu rozpočtu Slovenskej republiky, v zastúpení Daňovým úradom Banská Bystrica, vo výške 5.448,22 eur, ako i trest zákazu činnosti vykonávať podnikateľskú činnosť na 72 mesiacov, uložené pre zločin skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák., a zrušil tiež aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Obvinená I. M. bola za vyššie uvedený skutok odsúdená podľa § 144 ods. 2 s poukazom na § 36 písm. j) a s použitím § 38 ods. 2, ods. 3, ods. 8 Tr. zák. k trestu odňatia slobody vo výmere 25 rokov so zaradením podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. jej bol zároveň uložený i ochranný dohľad na dobu 3 rokov.

Dňa 26. februára 2019 bolo ŠTS doručené dovolanie obvinených (ide o jedno obsahovo totožné dovolanie) V. R. a I. M., podané prostredníctvom im spoločne ustanovenej obhajkyne JUDr. Mgr. Ivany Švarcovej a smerujúce proti naposledy označenému uzneseniu odvolacieho súdu (v spojení s rozsudkom ŠTS z 20. decembra 2017, sp. zn. BB-4T/13/2017), keď ako dovolacie dôvody boli označené dôvody uvedené pod písm. c) a písm. i) § 371 ods. 1 Tr. por.

Pokiaľ ide potom o jednotlivé uplatnené dovolacie tvrdenia, tak v tejto súvislosti dovolateľky naplnenie prvého z uplatnených dovolacích dôvodov uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. vidia predovšetkým v tom, že tak orgány činné v trestnom konaní, ako ani súdy neakceptovali návrh obhajoby (presnejšie išlo o návrh obhajcu spoluobvineného N. R. ml.) na vykonanie dôkazu v podobe výsluchu MUDr. Z. V. (praktickej lekárky spoluobvineného N. R. ml.) k otázke zdravotného stavu N. R. ml. a vplyvu cukrovky na jeho vnímanie reality, keď sa tento konkrétne v prípravnom konaní čiastočne priznal a usvedčil v rámci svojej výpovede aj ich. Súd pritom aj bez vykonania tohto dôkazu sám posúdil, že cukrovka údajne na obvineného nemohla pôsobiť tak, aby tento nemohol riadne vypovedať. Na podporu uvedeného následne obvinené citovali tiež časti odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu z 22. augusta 2018, sp. zn. 1 TdoV 4/2018.

Ako je zjavné z obsahu podaného dovolania, obvinené majú za to, že k zásadnému porušeniu ich práva na obhajobu došlo postupom orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktorým im bolo znemožnené efektívne sa brániť proti jednostrannej prezentácii dôkazov v ich neprospech. V tomto kontexte upriamili

pozornosť o. i. na nasledovné skutočnosti:

- v konaní nebolo akceptované ich vyhlásenie o nevine, ako ani ich výhrady vo vzťahu k pravdivosti tvrdení svedkýň C. a N. R. (tie ako jediné mali mať informácie o predmetnom skutku priamo od otca N. R. ml.), ktorým súd uveril napriek ich evidentnej zaujatosti a animozite voči nim;
- v celom rozsahu bola akceptovaná výpoveď svedka B. Š. (nachádzajúceho sa spoločne so spoluobvineným N. G. vo výkone väzby pod dobu niekoľkých mesiacov), hoci tu ide o osobu opakovane súdne trestanú;
- podstatné je tiež to, že tak orgány činné v trestnom konaní, ako ani súd sa nezaoberali existenciou mnohých cudzích sociálnych väzieb osoby poškodeného N. R. st., ktoré pred príbuznými tajil, a tak nie je vylúčený ani motív týchto iných osôb na spáchaní skutku;
- ide o závažný dôkazný nedostatok prípravného konania, ak nebola objektivizovaná a stotožnená jediná osoba z okolia nebohého, ktorá s ním bola pred smrťou v kontakte;
- v čase prvého vyšetrovania skutku v roku 2014 bol do vyšetrovacieho spisu založený osobný diár poškodeného, avšak osoby tam uvedené neboli nijako stotožnené, ani identifikované - tieto pritom mohli mať významné poznatky o jeho živote i smrti;
- údajným dôkazom ich viny mal byť o. i. aj anonymný list, doručený spoluobvinenému N. R. ml., doposiaľ ale nie je objasnené, kým, kde a kedy došlo k jeho napísaniu;
- dokazovanie nebolo vykonané vyčerpávajúcim a náležitým spôsobom, osobitne pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu žalovaných skutkov;
- považujú za prekvapujúce to konštatovanie odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia, že obhajoba nenavrhol v odvolaní žiadne doplnenie dokazovania, keďže táto neustále opakovane navrhovala minimálne výsluch MUDr. Z. V., a rovnako poukazovala na nedostatok prípravného konania v súvislosti s existenciou mnohých neznámych osôb, ktoré udržiavali kontakt s poškodeným tesne pred smrťou.

Ak ide o dovolateľkami namietané nesprávne právne posúdenie sťhaného skutku, toto odôvodnili predovšetkým tým, že oba vo veci konajúce súdy nesprávne vyhodnotili celú dôkaznú situáciu, resp. inak - „dospeli k nesprávnemu právnomu záveru o ich vine“, keďže dôkazný stav mal byť vyhodnotený v zmysle zásady in dubio pro reo (t. j. v pochybnostiach v prospech) a oni mali byť podľa § 285 Tr. por. spod obžaloby oslobodené.

Uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. vychádza podľa názoru obvinených tiež z toho, že v ich prípade nemôžu byť naplnené obligatorne znaky obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy či už formou návodu alebo organizátorstva, keďže (doslovne citujúc) „zo skutkových záverov rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa je zistiteľné len to, že tieto osoby boli a sú v príbuzenskom pomere. Ak N. R. ml. pri výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie ŠTS dňa 10. augusta 2016 (správne malo byť uvedené 12. augusta 2016) čiastočne priznal spáchanie skutku, nemožno takéto vyjadrenie vtedy obvineného klasifikovať ako úplné skutkové priznanie s uzročením právnej kvalifikácie konania, naopak preukázateľne konal v stave značných psychických problémov spôsobených cukrovkou, ako aj pod tlakom dcér, ktoré ho o tomto postupe presvedčili.“ Obvinené k tomu zároveň dodali, že takéto vyjadrenie nemožno považovať ani za usvedčujúci dôkaz ich viny.

Pokračujúc v odôvodňovaní ostatne zmieňovaného dôvodu dovolania obvinené ďalej tiež zdôraznili, že základ ich viny vychádza zo skutkových zistení, ktoré nie sú preukázané žiadnym priamym dôkazom, čo má zásadný význam pre posúdenie ich konania, „pretože v posudzovanom prípade potom skutkovo a právne neobstojí, že došlo k preukázaniu skutku tak, aby formálne zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty príslušného žalovaného trestného činu, v tomto prípade obzvlášť závažného zločinu

úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d), písm. f) Tr. zák., lebo v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa vyžaduje, aby rozhodnutie bolo riadne odôvodnené a presvedčivé, spĺňajúce parametre zákonnosti a ústavnosti. Ak tomu tak nie je, dochádza k porušeniu základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

V kontexte údajného nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku uviedli obvinení v odôvodnení nimi podaného dovolania aj ďalšie argumenty, a síce, že:

- s ohľadom na vytvorenú dôkaznú situáciu zásadne neobstojí, že sa podieľali na skutku tak, ako bol tento uvedený v enunciiate prvostupňového rozsudku, keďže sa skutku vôbec nedopustili;

- nebola vyvrátená ich obhajoba o tom, že konania sa mohla dopustiť iná osoba, či osoby z okruhu poškodeného, ktoré sa s ním preukázateľne pred smrťou stýkali aj intímne, resp. mohli mať majetkový motív, keď toto nebolo žiadnym spôsobom preskúmané a spoľahlivo vyvrátené ani v odvolacom konaní;

- žiadny priamym dôkazom nebola preukázaná ich jednoznačná participácia na spáchanom skutku, nepreukázal sa dokonca ani akýkoľvek kontakt medzi nimi a poškodeným, či v neposlednom rade ani akýkoľvek majetkový prospech, ktorý mal byť hlavným motívom ich konania;

- v odvolacom konaní nebolo vyčerpávajúco preskúmané a vyhodnotené, čo namietala obhajoba v odvolacích námietkach, a síce, že nebol presne ozrejmeneý dôvod, prečo súd nepristúpil k vypočutiu MUDr. Z. V. - k ťažiskovej otázke spôsobilosti obvineného N. R. dňa 10. augusta 2016 (správne malo byť uvedené 12. augusta 2016) vypovedať ku skutku pred sudcom pre prípravné konanie;

- konajúce súdy si osvojili verziu nepriamych svedkov sestier R., ktoré celé svoje svedectvo založili na domnienkach, či pospájaných informáciách z počutia, pričom pravdivosť a relevantnosť ich tvrdení nebola nijako preskúmaná, tiež nikto neskúmal ich evidentnú zaujatosť voči nim;

- nebola dôsledne preskúmaná a vyhodnotená ani svedecká výpoveď B. Š. (motivácia jeho konania), v prípade ktorého ide o nespoľahlivú osobu, viacnásobne trestne stíhanú, ktorá „poskytla svedectvo o skutku sprostredkované a akoby zázračne tesne pred ukončením vyšetrovania“;

- konajúci súd prijal verziu určitého priebehu skutkového deja, čo z hľadiska aj iných do úvahy prichádzajúcich alternatív skutkového deja, tiež s inými možnými participujúcimi osobami, logicky vyvoláva potrebu rekonštrukcie dejových udalostí, resp. previerky výpovedí zainteresovaných svedkov na mieste kritickej udalosti.

Obvinení s poukazom na ním uvádzané skutočnosti záverom podaného dovolania navrhli, aby dovolací súd rozhodol spôsobom uvedeným v § 386 ods. 1, ods. 2 Tr. por., teda vyslovil rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach § 371 Tr. por. (o ktoré sa dovolanie opiera) a súčasne zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako i jemu predchádzajúci prvostupňový rozsudok, a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. aby ŠTS prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

Pokiaľ ide o otázku splnenia si povinnosti zo strany príslušného prvostupňového súdu v zmysle prvej vety § 376 Tr. por. po tom, čo mu je doručené dovolanie, tak tu sa žiada dovolaciemu súdu - vzhľadom na neustále opakujúcu sa „nesprávnu“ (nad rozsah zákonnej povinnosti) prax ŠTS - na danom mieste upozorniť na tú skutočnosť, že v súlade s už uvedeným ustanovením je potrebné doručovať rovnopis dovolania na vyjadrenie len tým „ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté“, a teda nie aj inému spoluobvinenému (príp. viacerým spoluobvineným), ktorý dovolanie buď podal, alebo nepodal (dovolanie obvineného sa teda doručí prokurátorovi a poškodenému pri dotknutom skutku).

Bez ohľadu na okolnosť, že na rozdiel od obnovy konania a odvolacieho, či sťažnostného konania, kde to zákon výslovne ustanovuje (§ 401, § 324 a § 195 ods. 2 Tr. por.), v dovolacom konaní neplatí zásada beneficium cohaesionis (tzv. dobrodenie v súvislostiach, a teda zjednodušene povedané, zrušenie rozhodnutia na základe toho istého dôvodu aj v prospech iného spoluobvineného), a preto „dovoláním nedotknutý spoluobvinený“ nemá byť ako rozhodnutím dovolacieho súdu priamo ani nepriamo dotknutý, nie je vyššie popísaný možný benefit ani priamym dotykom v zmysle § 314 Tr. por. (vyvolávajúcim potrebu doručenia odvolania inej strane, teda spoluobžalovanému). Ide len o nepriamy zákonný efekt, pričom neodvolavší sa spoluobžalovaný sa rovnako neupovedomuje ani o konaní verejného zasadnutia o odvolaní spoluobžalovaného, ktorý sa odvolal, nakoľko nejde o osobu, ktorá môže byť priamo dotknutá rozhodnutím v zmysle § 292 ods. 1 veta druhá Tr. por.; to potom samozrejme rovnako platí aj v dovolacom konaní (napokon, odvolanie ani dovolanie sa nedoručuje ani spoluobvinenému, ktorý sa odvolal, resp. dovolal).

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 378 Tr. por. vec predbežne preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie obvinených nie je potrebné odmietnuť z formálnych dôvodov [§ 382 písm. a), písm. b), alebo písm. d) až písm. f) Tr. por.]. Zároveň však zistil, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 (ods. 1) Tr. por., a preto podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“.

Úvodom je nutné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi ustanovenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v dovolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka pritom viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., k tomu je dôležité poznamenať - tak ako to napokon najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje v rámci svojej rozhodovacej činnosti - že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (viď k tomu bližšie R 120/2012).

A napokon vzhľadom na obsah posudzovaného dovolania úvodom dovolací súd tiež zdôrazňuje, že v rámci dovolacieho konania konaného na podklade dovolania obvineného nemôžu byť predmetom prieskumu dovolacieho súdu samotné skutkové zistenia, ku ktorým dospeli vo veci konajúce súdy nižšieho stupňa (výnimkou je v danom smere len dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), ako je to zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Tr. por. Alebo inými slovami, námietky obvineného smerujúce voči konečným skutkovým zisteniam a záverom (namietajúce ich správnosť, či úplnosť) sú z pohľadu dovolacieho konania irelevantné, keďže pre dovolací súd je záväzný skutok tak, ako bol tento ustálený zo strany dotknutých súdov nižšieho stupňa -

ten nemôže nijako meniť, ani dopĺňať.

Ak ide potom o posudzované dovolanie obvinených V. R. a I. M., konkrétne jeho vecné odôvodnenie, tak tomu uvádza dovolací súd nasledovné:

Už hneď úvodom podaného dovolania obvinené zdôraznili, že sa nestotožňujú so závermi konajúcich súdov o ich vine, a „v tomto duchu“ sa nesie v podstate celá nasledujúca argumentácia. Odhladnuc od toho, že dovolací súd je viazaný vecnými námietkami a nie ich právnou subsumpciou, nedá tiež nezmieniť, že (ako je to napokon zrejmé aj z vyššie zosumarizovaných námietok), že v kontexte oboch uplatnených dovolacích dôvodov používajú obvinené z veľkej časti rovnaké tvrdenia, či námietky. Čo je ale najpodstatnejšie z hľadiska predmetného dovolacieho konania je to, že celá argumentácia je totožného, a síce skutkového charakteru (obvinené nesúhlasia so skutkovými závermi konajúcich súdov a odmietajú svoju vinu).

Z obsahu podaného dovolania je zrejmé - keď treba zároveň povedať, že uvedené je pomerne častým javom najvyšším súdom posudzovaných dovolaní - že dovolateľky celkom zjavne nerozlišujú skutkové námietky od tých právnych (ktoré jediné by bolo možné považovať za relevantné, a teda bolo by potrebné sa nimi zo strany konajúceho dovolacieho súdu zaoberať), čoho bezprostredným následkom je o. i. to, že podané dovolanie „je písané ako odvolanie“, t. j. obvinené pokračujú vo svojej obhajobe, opakujú (až na malé výnimky) námietky predložené v predchádzajúcom konaní a v podstate absolútne nereflektujú na konštrukciu im dostupných dovolacích dôvodov. Dovolanie je však mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorý je určený k náprave v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení a (v zásade) neslúži k revízii a náprave skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania (výnimkou je len už zmieňovaný dôvod dovolania dostupný iba pre ministra spravodlivosti).

Niektoré pasáže z odôvodnenia dovolania sú pritom tak významné z hľadiska daného nerozlišovania (právnych námietok, od tých skutkových), že sa ich rozhodol dovolací súd vyššie priamo odcitovať. Vo všeobecnosti nedá vo vzťahu k obsahu posudzovaného dovolania tiež neuviesť, že z tohto bolo len ťažko atrahovať určité ucelené námietky, keď niekedy navyše ani ako keby nešlo o predostretie výtky, ale skôr len o sumarizáciu konania, či poukaz na určité skutočnosti.

Konkrétnejšie, ako už notoricky dovolací súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje - ak obvinený (v posudzovanej veci presnejšie obvinené) v podanom dovolaní namieta spôsob hodnotenia dôkazov, rozsah vykonaného dokazovania, či vysporiadanie sa konajúceho súdu s obhajobou, ide „len“ o námietky skutkového charakteru, a teda z pohľadu daného dovolacieho konania námietky irelevantné - nepodraditeľné pod žiadny z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania. Nie je tiež potom výnimočným javom, že (tak, ako tomu je aj v danom prípade) iba od nesprávnosti takýto skutkových zistení potom dovolatelia odvíjajú svoje úvahy o údajne nesprávnom právnom posúdení a dovolávajú sa tak konštatácie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (ktorého časť vety za bodkočiarkou ale jednoznačne hovorí niečo iné, a síce, že správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť).

Zjednodušene povedané jazykom dovolateľiek: „Ak sa skutok nestal tak, ako je uvedené vo výroku právoplatného rozsudku, nemôže byť ani správne jeho právne posúdenie ako ten - ktorý trestný čin.“ Avšak, ako už bolo zdôraznené vyššie, pre dovolací súd, konajúci na podklade dovolania obvineného, je záväzný skutok tak, ako bol tento zistený zo strany súdov nižšieho stupňa (v tomto smere viď skutková veta citovaná hneď v úvode odôvodnenia daného rozhodnutia).

Ešte konkrétnejšie by sa dala dovolacia argumentácia obvinených (vecne) zhrnúť tak, že tieto predovšetkým upozorňujú na to, že dokazovaním nebolo údajne dostatočným spôsobom preukázané, že sa skutok stal tak, ako to uzavreli konajúce súdy, resp. inými slovami, že neboli dostatočne vyvrátené aj iné do úvahy prichádzajúce alternatívy skutkového deja (ustálený skutok považujú obvinené za „nepotvrdenú hypotetickú konštrukciu“, stojacu len na domnienkach a sprostredkovaných

informáciách), a tiež rovnako nemalo byť dostatočne dokázané ani to, že sa ho dopustili práve ony (má ísť len o „nepreukázanú domnienku“, pričom obvinené poukazovali aj na iných možných páchatelov a ich motívy, čo nemalo byť vyčerpávajúcim spôsobom preverené) - ide vlastne o dve základné skutkové otázky, ktoré musí súd jednoznačným spôsobom vyriešiť pred tým, než vynesie rozsudok a v danom prípade boli vyriešené tak, že došlo k vyneseniu odsudzujúceho a nie oslobodzujúceho rozsudku.

Rovnako ako v priebehu celého konania i v rámci dovolania sa obvinené rozsiahlo venovali svedeckým výpovediam sestier - N. a C. R. (ide o dcéry spoluobvineného N. R. ml.), ako i svedka B. Š., ktoré dôkazy z pohľadu konajúcich súdov patrili medzi hlavné usvedčujúce dôkazy. Na rozdiel od vo veci konajúcich súdov, obvinené dané výpovede nepovažujú za hodnoverné, poukazujú tu na viaceré skutočnosti, najmä však motiváciu ich konania.

K ostatne uvedenému je potrebné z pohľadu dovolacieho dodať potom toľko, že to, na akých dôkazoch konajúce súdy založili svoje rozhodnutie (a či ich považovali za postačujúce z hľadiska dokázania viny obvinených), je vecou ich úvahy, keď je zároveň plne v ich réžii hodnotenie dôkazov v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Tr. por. Hodnotenie dôkazov z pohľadu ich vierohodnosti (len na okraj možno podotknúť, že z napadnutých rozhodnutí vo svojom súhrne vyplýva, prečo súdy uverili tým - ktorým svedeckým výpovediam, resp. inak, prečo považovali tieto za hodnoverné, a to aj napriek výhradám obhajoby) je na rozdiel od hodnotenia dôkazov z hľadiska ich zákonnosti [k tomu viď dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., v zmysle ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] nepodraditeľné (pre skutkovú povahu) pod žiadny z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania. Zákonnosť pritom obvinené nenapádajú ani v prípade nimi „namietanej“ čiastočne usvedčujúcej výpovede spoluobvineného N. R. ml. z prípravného konania, k danej súvisiacej námietke sa ale dovolací súd vyjadrí bližšie neskôr.

Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., alebo teda presnejšie otázky údajného nesprávneho právneho posúdenia, tak tu okrem už vyššie uvedeného, sa žiada potom poznamenať, že dovolací súd nemá v podanom dovolaní „oporu“ pre akékoľvek vyjadrovanie sa k otázke správnosti súdmi použitej právnej kvalifikácie, keďže v skutočnosti žiadna súvisiaca námietka právneho charakteru obsahom tohto (dovolania) nie je (vychádzajúc zároveň z toho, že dovolací súd je viazaný vecnými námietkami a nie právnymi dôvodmi, ako už bolo zdôraznené úvodom - s poukazom na závery R 120/2012). Ako jeden z príkladov možno uviesť v podanom dovolaní použitý výraz „nesprávny právny záver o vine“, ktorý - ako sa následne dozvedáme - obvinené „rozmieňajú na drobné“ (vysvetľujú) tak, že podľa ich názoru mal byť dôkazný stav vyhodnotený v zmysle zásady in dubio pro reo (v pochybnostiach v prospech obvineného) a mali byť oslobodené, keďže nebolo preukázané, že sa skutok stal, ani že sa ho dopustili práve ony.

Nestačí len (formálne) použiť výraz „právny záver ...“, ak materiálne ide potom celkom zjavne o napadávanie záveru skutkového. Akákoľvek ďalšia argumentácia dovolacieho súdu je tu pritom (s poukazom na už všetko doposiaľ uvedené) zbytočná, keďže by išlo len o opätovné opakovania sa toho, čo treba rozumieť pod skutkovými námietkami a pod. Snáď už len toľko, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými (ale tiež právnymi) závermi súdu prvého stupňa, a tieto považoval za dostatočne preukázané vykonanými dôkazmi.

Napokon, pokiaľ ide o námietku dotýkajúcu sa nevyhovenia návrhu obhajoby na vykonanie dôkazu formou výsluchu MUDr. Z. V. - praktickej lekárky spoluobvineného N. R. ml., ktorá mala byť vypočutá k otázke zdravotného stavu menovaného (vplyvu cukrovky na jeho vnímanie reality) počas jeho „usvedčujúcej“ výpovede v prípravnom konaní, k tomu považuje dovolací súd sa potrebné uviesť niekoľko skutočností.

V prvom rade - vo všeobecnosti platí, že právo navrhovať dôkazy slúžiace na podporu obhajoby je imanentnou súčasťou práva na obhajobu. Tiež ale potom nepochybne platí i to, že nie je možné považovať za porušenie práva na obhajobu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. navyše

vyžaduje porušenie zásadnej intenzity], ak súd má iný názor na (nevyhnutný) rozsah vykonaného dokazovania ako strana konania. Je totiž vecou súdov nižšieho stupňa, ktoré dôkazy a v akej kvantite považujú za dostatočné na preukázanie skutkového stavu (skutková otázka).

Čo ale bolo potrebné v tejto súvislosti ako rozhodné preskúmať zo strany dovolacieho súdu, a čo by za určitých okolností potencionálne mohlo zakladať dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., je to, či (zjednodušene povedané) súd reagoval v zmysle zákona na obhajobný návrh (na doplnenie dokazovania), a teda, či obhajoba vedela, prečo jej návrhu nebolo vyhovené. Konkrétne odôvodnenie nevyhovenia návrhu, podraditeľné pod príslušný zákonný rámec (viď k tomu najmä § 272 ods. 3 Tr. por.), je potom už ale opäť mimo rozsahu prieskumu dovolacieho súdu - na rozdiel od primárnej - procesnoprávnej roviny, ktorá jedná je v tomto smere z pohľadu dovolacieho súdu relevantná, tu totiž už ide o rovinu skutkovú. Dovolací súd teda nemôže prehodnocovať súdom nižšieho stupňa uvedené materiálne dôvody svojho postupu, a teda skúmať, či tento „správne“ odmietol vykonať určitý dôkaz, napr. z dôvodu jeho nadbytočnosti vzhľadom na už vykonané dôkazy.

Ešte skôr, než však dovolací súd „zodpovie“ danú otázku (treba však už tu poznamenať, že odpoveď v podstate vyplýva už so samotného obsahu podaného dovolania, keďže obvinený „pracujú“ s negatívnou reakciou súdu prvého stupňa na obhajobný návrh), považuje za vhodné len okrajovo zmieniť dve skutočnosti, a síce, že:

i/ v dotknutom prípade išlo o dôkazný návrh predložený zo strany obhajcu iného spoluobvineného (konkrétne N. R. ml.) avšak dovolací súd pripúšťa, že za určitých okolností prichádza do úvahy hovoriť o porušení práva na obhajobu v dôsledku nevyhovenia návrhu iného spoluobvineného na doplnenie dokazovania (ak bol totožný návrh podaný, nie je dôvod ho podávať zo strany iného obvineného);

ii/ pre prípadnú konštatáciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. zákon požaduje vytýkanie dotknutej okolnosti v konaní predchádzajúcom konaní - za predpokladu, že mu v danom čase bola táto známa (§ 371 ods. 4 Tr. por.), splnenie ktorej podmienky sa ale posudzuje už prísne individuálne (musela byť uplatnená zo strany konkrétneho obvineného) a ktorú podmienku ani jedna z dovolateľiek nespĺnila (vytýkanie pritom nie to isté ako konštatácia, ako už bolo v inej súvislosti napokon zmieňované)

- i napriek tomu ale dovolací súd sa rozhodol uviesť aj nižšie uvedené skutočnosti.

V tomto kontexte, z obsahu predloženého spisu je zistiteľné, že pokiaľ ide o súd prvého stupňa, tento sa nielenže procesne správne s predloženým návrhom obhajcu obvineného N. R. na vykonanie výsluchu svedkyne MUDr. Z. V. vysporiadal, keď ho na hlavnom pojednávaní konanom dňa 16. októbra 2017 (zv. 19, č.l. 3608) uznesením podľa § 272 ods. 3 Tr. por. odmietol, ale tento svoj postoj následne aj v súlade s § 168 ods. 1 Tr. por. v odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil.

Pokiaľ ide o toto odôvodnenie k odmietnutiu dôkazného návrhu, na str. 35 prvostupňového rozsudku sa k tomu konkrétne uvádza (dovolací súd naň len z hľadiska komplexnosti poukazuje, keďže je z jeho strany nepreskúmateľné), že vyššie menovaná svedkyňa sa mala spätne vyjadriť k zdravotnému stavu obvineného N. R. v čase jeho výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie ŠTS dňa 12. mája 2016 (správne malo byť uvedené 12. augusta 2016) pri rozhodovaní o väzbe, avšak súd tento dôkaz nepovažoval za potrebný, keďže z dotknutej zápisnice o výsluchu vyplýva, že obvinený má síce cukrovku, lieky však užil pred výsluchom. Ako sa uvádza k tomu ďalej, vo výsluchu sa rovnako nenachádza žiadna zmienka o tom, že by sa obvinený z dôvodu zmieneného ochorenia cítil zle. Tiež nie je zrejmé, že by vypovedal takpovediac „od vecí“, ale práve naopak, obvinený vypovedal spontánne a podľa poznámky sudcu, „že plače,“ pravdepodobne aj úprimne. Podal vysvetlené priznanie a potom odpovedal aj na otázky prokurátora a obhajcov. Pre úplnosť ŠTS tiež považoval k tomu za potrebné dodať, že pri danom výsluchu boli prítomní dokonca i štyria obhajcovia všetkých štyroch spoluobvinených.

K vyššie uvedenému možno záverom - na zosumarizovanie už konštatovaného - poukázať na súvisiace

judikatúrne závery dovolacieho súdu (R 7/2011, R 116/2014), z ktorých vyplýva nasledovné: Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím buď tomuto návrhu vyhovieť alebo ho odmietnuť (§ 272 ods. 3 Tr. por.), resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 274 ods. 1 Tr. por.). Nie je možné ale úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle uvedeného dovolacieho dôvodu nemožno totiž považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov. Ak by záver súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

Pokiaľ ide potom o súvisiacu námietku smerujúcu voči odvolaciemu súdu, k tomu iba toľko, že je potrebné súhlasiť s odôvodením najvyššieho súdu (viď str. 34), že v rámci odvolacieho konania nebol predložený zo strany obhajoby (ani jedného z obvinených) žiadny návrh na doplnenie dokazovania. Tiež treba zdôrazniť, že len samotné konštatovanie, resp. poukaz na to, že obvinený N. R. bol v rámci dotknutej výpovede v prípravnom konaní z dôvodu svojho aktuálneho zdravotného stavu nespôsobilý riadneho výsluchu a pod. (takúto argumentáciu, či presnejšie spôsob obhajoby nachádzame práve v odvolaní ostatne menovaného obvineného) nie je to isté, ako predloženie kvalifikovaného návrhu na doplnenie dokazovania.

A navyše, ak by aj bol - čisto hypoteticky - preložený opätovne v rámci odvolacieho konania totožný návrh s tým, aký bol predložený na hlavnom pojednávaní (teda výsluch MUDr. Z. V.), zo strany odvolacieho súdu by nebolo potrebné o ňom formálne rozhodnúť (ako je tomu pri súde prvého stupňa), a stačilo by - ak by sa stotožnil s tým, že jeho vykonanie je nadbytočné (čo je aj súčasťou odôvodnenia napadnutého uznesenia, keďže najvyšší súd jasne uviedol, že súdom prvého stupňa vykonané dokazovania považuje za dostatočné), odkázať na príslušnú časť odôvodnenia prvostupňového súdu (k tomu potom viď bližšie R 43/2018).

Vo vzťahu k „podpornému“ odkazu obvinených na rozsudok najvyššieho súdu z 22. augusta 2018, sp. zn. 1 TdoV 4/2018, potom iba toľko, že v predmetnej veci išlo o úplne inú situáciu (špecifickú), ako je tomu v aktuálne predloženej veci, kde ide (naopak) o úplne „klasický“ prípad, kedy obhajoba namieta, že nebol zo strany súdu akceptovaný návrh na doplnenie dokazovania, pričom podľa názoru obhajoby bolo jeho vykonanie potrebné.

Špecifikum vyššie označenej veci, na ktorú poukázali dovolateľky [a čo bolo aj dôvodom, prečo tu napokon bolo potrebné vysloviť zo strany dovolacieho súdu naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.] pritom - zjednodušene povedané - spočívalo v tom, že súdy odmietli návrh obvineného na doplnenie dokazovania bez toho, aby vôbec vedeli, aký návrh v skutočnosti odmietajú. Konkrétne malo ísť o nejakého „utajeného svedka č. 2“, ktorým najskôr argumentovala v prospech podržania vo väzbe obvineného prokuratúra a následne nebolo zrejmé, o akého svedka išlo a čo vlastne vypovedal, keďže nebol zo strany obžaloby predložený návrh na jeho vypočutie na hlavnom pojednávaní - preto obvinený žiadal jeho vypočutie s tým, že je možné, že obžaloba ho už ďalej nespomínala práve preto, že vypovedal v jeho prospech.

Časti z odôvodnenia zmieňovaného rozhodnutia 5 - členného senátu, ktoré citovali v podanom dovolaní obvinené, sú potom vlastne pasáže z predchádzajúceho vo veci vydaného „kasačného“ nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ide o nález z 26. apríla 2018, sp. zn. II. ÚS 54/2018), kedy však ide pradoxne o časti plne použiteľné aj na podporu záveru, ku ktorému dospel dovolací súd v súvislosti s aktuálne posudzovaním dovolaní obvinených, pričom relevantné časti z odôvodnenia, rozhodujúce pre danú vec (vysvetľujúce jej výnimočnosť), absentujú.

V dovolateľkami citovanej pasáži sa napr. uvádza nasledovné: „Za štandardných okolností je na uvážení súdu rozhodnúť, či je nevyhnutné alebo vhodné obhajobou navrhovaného svedka predvolať. Iba za výnimočných okolností možno dospieť k záveru, že odmietnutie vypočuť určitú osobu ako svedka by bolo nezlučiteľné s čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Návrh na výsluch svedka sa má posudzovať z pohľadu užitočnosti tohto dôkazu pre rozhodnutie a súd nie je povinný tomuto návrhu bez ďalšieho vyhovieť (Vidal proti Belgicku). Pokiaľ sa súd rozhodne návrhu obvineného na výsluch svedka nevyhovieť, mal by toto odmietnutie zároveň riadne odôvodniť (Sgarbi proti Taliansku).“

Záverom opäť trochu všeobecnejšie, ale reagujúc pritom zároveň na konkrétne dovolacie tvrdenia obvinených, treba uviesť, že tak ako nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu nestotožnenie sa súdu s názorom obhajoby na hodnotenie dôkazov, či rozsah potrebného dokazovania, toto nie je rovnako ani porušením práva na spravodlivý proces. Tiež Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nemožno subsumovať právo strany (obvineného) na rozhodnutie v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi, resp. inak právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná (k tomu viď tiež str. 35 odôvodnenia napadnutého druhostupňového rozhodnutia).

Úplne ako posledné je žiaduce sa zmieniť i vo vzťahu k poukazu obvinených na potrebu riadneho a presvedčivého odôvodnenia súdneho rozhodnutia, a síce v prvom rade v tom ohľade (tento argument by bol napokon aj plne postačujúci), že v súlade s ustanovením § 371 ods. 7 Tr. por. dovolanie len proti (samotnému) odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné. Druhotne, už len na okraj, dáva potom dovolací súd do pozornosti tiež tú skutočnosť, že parametre ústavnosti spĺňa „už“ také odôvodnenie, ktoré reaguje na podstatné a relevantné (a nie teda všetky) argumenty strany, keď zároveň platí, že odôvodnenia rozhodnutí vydaných vo veci treba vnímať v súhrne.

V posudzovanej veci pritom odôvodnenie napadnutého uznesenia v spojitosti s odôvodnením jemu predchádzajúceho prvostupňového rozsudku uvedené parametre nepochybne spĺňa, keď sa súdy zároveň dôsledne riadili i ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por., v súlade s ktorým ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovela návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky.

Ako je zrejmé z vyššie uvedeného, najvyšší súd teda nezistil v posudzovanej veci opodstatnenosť žiadnej uplatnenej dovolacej námietky z hľadiska jej možného podradenia pod niektorý z do úvahy prichádzajúcich dôvodov dovolania - § 371 ods. 1 Tr. por., a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.